

Advokat Jörgen Larsson
Wistrand Advokatbyrå
Box 11920
404 39 Göteborg

Energimarknadsinspektionen ./ E.ON Elnät Stockholm AB
angående **fastställande av intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015 enligt ellagen (1997:857)**

Ni får tillfälle att **senast den 9 juni 2014** komma in till kammarrätten med skriftligt yttrande över bifogade handlingar (aktbilagorna 21-23).

Yttrandet bör lämnas i två exemplar.

Mikaela Torbe
Telefon direkt 036-15 68 52

Till

Kammarrätten i Jönköping

Box 2203

550 02 Jönköping

Malmö den 15 maj 2014

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

Ink 2014 -05- 1 5

Målnr 129-14

Aktbil 21

YTTRANDE (E.ON K1)

Mål 129-14 (Avdelning 1, rotel 103)

Energimarknadsinspektionen ./ E.ON Elnät Stockholm AB

Innehållsförteckning

1.	INSTÄLLNING	3
2.	DISPOSITION	3
3.	ARBETS- OCH MATERIALOMKOSTNADSPÅLÄGGEN	4
3.1	Sammanfattning av E.ON:s talan rörande omkostnadspåläggen.....	5
3.1.1	<i>E.ON:s val av affärsmodell innebär att omkostnadspåläggen får stor betydelse...</i>	5
3.1.2	<i>Vad gäller prövningen i kammarrätten?</i>	6
3.1.3	<i>Omkostnadspåläggen och Ei:s metod</i>	7
3.1.4	<i>Reduktion av omkostnadspåläggen vid fastställande av normvärden</i>	8
3.1.5	<i>Effekten av reducerade omkostnadspålägg för E.ON</i>	9
3.1.6	<i>Metod för återläggning av omkostnadsbeloppen</i>	9
3.1.7	<i>E.ON:s revisorsintyg och bevisning enligt Ei:s metod</i>	11
3.2	Ei:s invändningar i kammarrätten.....	13
3.3	Tillämpad metod för återläggning	14
3.4	E.ON:s beräkningsantagande.....	16
3.5	Ei:s beviskrav och E.ON:s bevisning	19
3.5.1	<i>Ei:s beviskrav är omöjligt att uppfylla</i>	19
3.5.2	<i>Ei:s synpunkter på E.ON:s bevisning</i>	21
3.5.3	<i>Beviskravets styrka</i>	22
3.5.4	<i>Kompletterande skriftlig bevisning</i>	24
3.6	Ei:s övriga påståenden	26
3.6.1	<i>Skillnaden mellan förvärvande och tillverkande företag</i>	26
3.6.2	<i>Ei:s interna checklista</i>	28
3.6.3	<i>Påstådda fördelar för nätföretagen på grund av "osäkerhetsfaktorer"</i>	28
4.	ÖVERGÅNGSMETODEN	31
4.1	Ei:s överklagande utgår från felaktiga förutsättningar beträffande E.ON	31
4.2	E.ON:s intäktsram är skälig ur ett kundperspektiv	32
4.3	Förvaltningsrättens dom är korrekt vad avser övergångsmetoden och E.ON	33
5.	KALKYLRÄNTA	34
6.	ÖVRIGT	34

Som ombud för E.ON Elnät Stockholm AB (E.ON) i rubricerat mål får vi anföra följande med anledning av Energimarknadsinspektionens (Ei) överklagande den 20 december 2013, med kompletteringar den 28 februari 2014 och den 31 mars 2014.

1. INSTÄLLNING

E.ON bestrider ändring av förvaltningsrättens dom och hemställer att Ei:s överklagande avslås i sin helhet.

Om kammarrätten skulle finna skäl att ändra förvaltningsrättens avgörande i fråga om metoden för beräkning av intäktsramen (förvaltningsrättens avgörande punkten 3), vidhåller E.ON samtliga de alternativa andrahandsyrkanden som bolaget framställt i förvaltningsrätten (se E.ON 3, punkterna 3.3 (i)-(v)) – med undantag av delyrkandena rörande indexering av s.k. verkliga intäkter och löpande opåverkbara kostnader, vilka avvisats av förvaltningsrätten (avser punkten 3.3 (v) andra och tredje strecksatserna i E.ON 3).

2. DISPOSITION

E.ON vidhåller generellt och åberopar i alla delar vad bolaget anfört i förvaltningsrätten.

E.ON bemöter i detta yttrande särskilt vad Ei anför angående kompensation för reducerade arbetsomkostnads- och materialomkostnadspålägg, där förvaltningsrätten bifallit E.ON:s företagsspecifika yrkande (punkten 1 i förvaltningsrättens domslut) – se punkten 3 nedan. I denna del inges och åberopas – mot bakgrund av vad Ei anför i kammarrätten – även viss kompletterande skriftlig bevisning – se punkten 3.5.4 nedan.

I målets allmänna delar, dvs. i fråga om övergångsmetoden och kalkylräntan, hänvisar E.ON till vad man anfört i förvaltningsrätten och finner inte anledning att därutöver särskilt utveckla sin talan i kammarrätten. E.ON bemöter dock avlutningsvis vissa av Ei:s påståenden i dessa delar där myndigheten inte på ett korrekt sätt synes ha uppfattat E.ON:s talan, se punkten 4-5 nedan.

Ei:s komplettering till kammarrätten den 28 februari 2014 benämns nedan ”Ei K1”.

Hänvisningar till E.ON:s inlagor till förvaltningsrätten följer den numrering vilka de åsatts och rubricerats där ("E.ON 1 – E.ON 6")¹.

3. ARBETS- OCH MATERIALOMKOSTNADSPÅLÄGGEN

Ei har yrkat att förvaltningsrättens dom (punkten 1) ändras så att E.ON inte medges tillägg till sina historiska löpande påverkbara kostnader som kompensation för reducerade arbetsomkostnads- och materialomkostnads-pålägg, vilken reduktion gjorts då bolagets kapitalbas bestämts baserat på de normpriser Ei tillämpar.

E.ON vill inledningsvis framhålla att man uppfattar Ei:s talan rörande omkostnadspåläggen som svårförståelig i flera hänseenden. Ei:s komplettering (Ei K1, avsnitt 10) innehåller bl.a. uttalanden som sinsemellan framstår som oförenliga med varandra. Detta gäller i synnerhet Ei:s uppfattning om de beviskrav som Ei anser bör gälla i fråga om de indirekta kostnader som omkostnadspåläggen utgör. Ei:s beskrivning av parternas talan och förvaltningsrättens domskäl är därtill delvis missvisande och ofullständig.

Ei tar även upp ett flertal frågor rörande omkostnadspåläggen som saknar rimlig betydelse för den bevisfråga inom ramen för Ei:s egen metod som målet ostridigt handlar om i denna del.

Mot denna bakgrund finns skäl att sammanfatta E.ON:s talan rörande omkostnadspåläggen innan E.ON närmare bemöter vad Ei anför i kammarrätten. Vissa upprepningar av vad som redovisats i förvaltningsrätten går i detta sammanhang inte att undvika.

---

¹ E.ON 1: Överklagande den 21 november 2011 avseende lokalnät Stockholm (REL 00571)

E.ON 2: Utveckling av överklagande den 31 maj 2012 avseende lokalnät Stockholm (REL00571)

E.ON 3: Yttrande den 15 mars 2013

E.ON 4: Yttrande den 12 augusti 2013

E.ON 5: Yttrande den 26 september 2013

E.ON 6: Yttrande och justering av yrkande den 9 oktober 2013 (ingiven vid muntlig förhandling den 11 oktober 2013)

3.1 Sammanfattning av E.ON:s talan rörande omkostnadspåläggen

För den i pilotmålet aktuella redovisningsenheten innebär förvaltningsrättens avgörande (punkten 1) att, vid beräkningen av intäktsramarna för 2012-2015, E.ON:s löpande historiska påverkbara kostnader ska ökas med 43.291 tkr. Detta belopp motsvarar arbets- och materialomkostnader hänförliga till anläggningsinvesteringar gjorda under åren 2006-2009 – vilka för E.ON:s del helt har utförts på entreprenad.

3.1.1 *E.ON:s val av affärsmodell innebär att omkostnadspåläggen får stor betydelse*

E.ON är ett av få (eller möjligen det enda) större nätföretag i Sverige som externt upphandlar ("outsourcar") allt utförande av sin anläggnings- och underhållsverksamhet. E.ON utför alltså inte anläggnings- och underhållsarbete i egen regi. Vidare aktiverar² bolaget samtliga investeringskostnader som kan hänföras till anläggningsverksamheten (se vidare under punkten 3.1.5 nedan). E.ON:s val av affärsmodell i form av outsourcing av angiven del av verksamheten syftar till att öka effektiviteten i nätverksamheten och reducera kostnaderna i densamma.

Den reduktion av omkostnadspåläggen, som E.ON genom Ei:s metod inte automatiskt kompenseras för, drabbar E.ON hårdare än flertalet övriga företag på marknaden som bedriver anläggningsverksamhet helt eller delvis i egen regi. Genom Ei:s beslut om intäktsram erhöll E.ON inte täckning för den reduktion av omkostnadspåläggen som följer av Ei:s metod. Med utgångspunkt i detta beslut skulle bolaget skulle därvid även ha missgynnats i förhållande till företag som bedriver anläggningsarbete i egen regi, och vilka vanligen bokför omkostnadspåläggen som löpande kostnader istället för att aktivera dessa. De senare nätföretagen underkompenseras inte av den reduktion av kapitalbasen (med hänsyn till omkostnadspåläggen) som saken gäller. Mot denna bakgrund, och då reduktionen hänförliga till omkostnadspåläggen för E.ONs del uppgår till betydande belopp, har bolaget ansett det nödvändigt att lägga mycket omfattande utredningsresurser på att underbygga sin talan i förevarande fråga.

---

² Att aktivera en kostnad innebär att kostnaden tas upp som en tillgång i företagets balansräkning.

3.1.2 Vad gäller prövningen i kammarrätten?

Det är viktigt att klargöra att den kompensation för reducerade omkostnadspålägg som förvaltningsrätten fastställt (enligt E.ON:s yrkande) inte innebär någon justering av Ei:s regleringsmetod, utan tvärtom ligger helt inom ramen för denna. Det är nämligen ostridigt att återläggning av reducerade omkostnadspålägg är en del av Ei:s metod för de företag som i balansräkningen aktiverar sådana kostnader som regleringen betraktar som löpande kostnader. Vi återkommer nedan till den närmare innebörden härav.

Det är också vitsordat av Ei, och således ostridigt, att E.ON i verkligheten har betalat sådana omkostnadspålägg till sina entreprenörer, att kostnaderna aktiverats i sin helhet, och att E.ON därför i och för sig är berättigat till att återlägga belopp motsvarande dessa pålägg till de historiska löpande påverkbara kostnaderna (i fortsättningen vanligen refererat till som "de löpande kostnaderna"). Ei:s invändning i kammarrätten tar, såvitt E.ON förstår Ei:s talan, enbart sikte på hur storleken av dessa kostnader – som utgör indirekta kostnader som uppkommer hos E.ON:s entreprenörer – kan styrkas och vilka krav som här bör ställas. Omkostnadspåläggen ingår i entreprenörernas sammanlagda arbets- och materialpriser och specificeras inte genom den fakturering som sker till E.ON. Ei synes ändå mena att dessa indirekta kostnader ska styrkas till ett exakt belopp ("krona för krona"), men anvisar inget sätt för hur detta kan ske. Detta beviskrav är – vilket Ei torde vara väl medvetet om – en faktisk omöjlighet för E.ON att uppfylla för regleringsperioden 2012-2015 (som utgår från faktisk anskaffning under perioden 2006-2009). Omkostnadspåläggens storlek måste därför med nödvändighet beräknas utifrån rimliga antaganden. E.ON anser, i likhet med förvaltningsrätten, att denna beräkning bör göras baserat på de antaganden som Ei självt utgått från och redovisat i sina underlagsrapporter.

Vad kammarrätten har att ta ställning till i denna del är därför enbart en bevisfråga, närmare bestämt *vilka beviskrav* som kan åläggas E.ON i detta avseende, och *om bevisbördan har uppfyllts eller inte*.

E.ON anser att det beviskrav som rimligen kan ställas på ett nätföretag redan är mer än väl uppfyllt genom den utredning som bolaget förebringat i förvaltningsrätten, och vilken utredning denna domstol korrekt har godtagit.

För att ytterligare visa riktigheten av E.ON:s beräkningsantagande (som alltså baseras på Ei:s egna underlagsrapporter), och till vederläggande av de påståenden som Ei anför i kammarrätten, åberopar och inger E.ON även viss kompletterande skriftlig utredning, se punkten 3.5.4 nedan.

3.1.3 *Omkostnadspåläggen och Ei:s metod*

E.ON har under skriftväxlingen i förvaltningsrätten utförligt beskrivit Ei:s metod i förhållande till arbets- och materialomkostnadspåläggen, se särskilt E.ON 3 (avsnitt 4-5), E.ON 5, och det häfte med schematisk sammanfattning av talan som ingavs vid den muntliga förhandlingen i förvaltningsrätten.

För klarhets skull vill dock E.ON ånyo kort sammanfatta hanteringen av arbets- och materialomkostnadspåläggen enligt Ei:s regleringsmetod.

Frågan om omkostnadspåläggen tar sin utgångspunkt i värderingen av företagets kapitalbas, som ligger till grund för kapitalkostnaderna i elnätsföretagens intäktsramar. Kapitalbasen beräknas utifrån nuanskaffningsvärdet på företagets anläggningar. Enligt kapitalbasförordningen (2010:314) ska nuanskaffningsvärden för lokalnät (anläggningar upp till 24 kV) som huvudregel beräknas enligt normvärden. Ett normvärde ska därtill beräknas med utgångspunkt i den investeringsutgift en nätkoncessionshavare skulle ha för att förvärva eller tillverka en anläggningstillgång under tillsynsperioden. De normvärden som Ei använt baseras på EBR:s kostnadskataloger³ för åren 2006-2009, uppräknade till 2010 års prisnivå. Som Ei själv framhåller i sin komplettering utgör normvärdena en schablon och behöver inte överensstämma med tillgångarnas faktiska anskaffningskostnad, men ska i vart fall på ett någorlunda korrekt sätt återspegla nämnd investeringsutgift.

Ei:s normvärden för kapitalbasen utgår alltså från EBR:s prislista. I denna prislista ingår, förutom direkta grundkostnader för arbete och material, även schabloniserade pålägg för att täcka vissa indirekta kostnader för anläggningsverksamhet, såsom t.ex. transporter, lokaler, utbildning, och övriga

---

³ EBR står för "Elbyggnadsrationalisering" och är ett standardiserat system för planering, byggnation och underhåll som används inom elbranschen. EBR-kostnadskatalogen har använts länge i branschen och syftar till att uppskatta kostnader i samband med entreprenader. Den bygger på tids- och frekvensstudier av olika arbetsmoment.

kontorsomkostnader. Dessa pålägg till grundkostnaderna för arbete och material benämns arbetsomkostnadspålägg respektive materialomkostnadspålägg.

3.1.4 *Reduktion av omkostnadspåläggen vid fastställande av normvärden*

Ei har vid fastställande av normvärdena för nätföretagens anläggningstillgångar gjort en reduktion av EBR:s värden med anledning av arbets- och materialomkostnadspåläggen. De reduktioner som gjorts innebär att *arbetsomkostnadspålägget reduceras med 50 procentenheter (från 152 % till 102 %)*, vilket motsvarar omkostnader för utbildning, personaladministration och övriga kontorsomkostnader, och att *materialomkostnadspålägget reduceras med 2 procentenheter (från 8 % till 6 %)*, vilket motsvarar omkostnader för lokaler, inköp, och räntor för inneliggande lager. Ei har i sin rapport 2010:07 (s. 56-58) beräknat att denna reduktion för omkostnadspåläggen för ett typiskt lokalnätsföretag (baserat på det s.k. Sverigenätet) innebär att *kapitalbasens värde enligt EBR reduceras med ca 8 %* (se vidare punkten 3.1.6 nedan).

De reducerade värdena beror på att Ei, vid framtagande av normvärdena, har utgått från elnätsföretag som genomför investeringar i egen regi, s.k. "tillverkande företag". För dessa företag ska kostnader för arbets- och materialomkostnadspålägg, som ingår i EBR-katalogernas prislister, enligt god redovisningssed inte aktiveras som en tillgång i de tillverkande företagens balansräkningar (dvs. ej ingå i anskaffningskostnaderna), utan i stället redovisas av de tillverkande företagen som en löpande kostnad i deras resultaträkningar. Detta beror på att de tillverkande företagen har dessa omkostnadspålägg som en del i sin ordinarie verksamhet, varför påläggen redovisningsmässigt inte kan anses direkt hänförliga till investeringen eller anskaffningen.

Vid fastställande av intäktsramar enligt regleringen erhåller de tillverkande företagen således regelmässigt kostnadstäckning för material- och arbetsomkostnadspålägg inom ramen för de löpande historiska påverkbara kostnaderna. EBR:s värden reduceras för att undvika att elnätsföretag kompenseras för samma kostnad (dvs. arbets- och materialomkostnadspåläggen) både som löpande kostnad och kapitalkostnad.

3.1.5 *Effekten av reducerade omkostnadspålägg för E.ON*

Det finns dock elnätsföretag som av effektivitets- och kostnadsskäl låter utföra sina investeringsprojekt genom att anlita entreprenörer. Sådana företag benämns i regleringen "förvärvande företag". E.ON är ett helt förvärvande företag då bolaget sedan 2004 har lagt ut samtliga investeringar i anläggningar på entreprenad.

Enligt samtliga ramavtal avseende anläggningsarbeten mellan E.ON och bolagets entreprenörer under åren 2006-2009, ska kostnader faktureras E.ON baserat på EBR:s prislister. Under åren 2006-2009 har E.ON således haft investeringskostnader baserat på EBR:s priser. Detta har styrkts med revisorsintyg, se nedan. E.ON har därmed även haft kostnader för material- och arbetsomkostnadspålägg för investeringar gjorda 2006-2009 baserat på EBR:s prislister – utan de avdrag som följer av Ei:s normvärden.

För E.ON utgör entreprenörernas omkostnadspålägg kostnader direkt hänförliga till själva anskaffningen av tillgången. Dessa kostnader aktiveras därför regelmässigt som anläggningstillgångar i E.ON:s balansräkningar, istället för att redovisas som löpande kostnader i resultaträkningen. Med hänsyn till att Ei har reducerat normvärdena för beräkning av kapitalbasen får E.ON varken ersättning för de reducerade arbets- och materialomkostnadspåläggen i kapitalbasen (CAPEX) eller genom de löpande kostnaderna (OPEX). Om ingen korrigering görs kommer bolaget därför att bli systematiskt underkompenserat på grund av regleringsmetoden.

Det nyss sagda är ostridigt i målet. Ei har klart och tydligt redogjort för dessa effekter i de PM och rapporter som utgör underlag för regleringsmodellen. Hänvisning görs här särskilt till Ei R 2010:07 s. 57 och Ei PM 2010:11 s 8-9.

3.1.6 *Metod för återläggning av omkostnadsbeloppen*

Ei:s egna beräkningar (se Ei R 2010:07 s. 57) visar att de pålägg som tagits bort för att justera de reglermässiga normvärdena för löpande kostnader motsvarar en skillnad om ca 8,7 % för ett typiskt lokalnät. Det innebär att ett helt förvärvande företags kapitalbas i genomsnitt behöver ökas med ca 8,7 % för att neutralisera reduktionen av omkostnadspåläggen enligt Ei:s normprislista i förhållande till EBR-prislistan. Detta motsvarar matematiskt 8 % av kapitalbasen om

jämförelsen görs utifrån den ej reducerade kapitalbasen enligt EBR. Sammantaget innebär alltså Ei:s beräkningar att kapitalbasen för ett helt förvärvande lokalnätsföretag (som aktiverat sina entreprenörers omkostnadspålägg) reduceras med ca 8 % med anledning av de reducerade omkostnadspåläggen. Även härom är parterna i sig eniga.

För ett nätföretag som i sin bokföring aktiverat sådana kostnader vilka av Ei antas vara redovisade som löpande kostnader visar Ei:s beräkningar alltså att kapitalbasen reduceras med ca 8 % på grund av att normvärdena reducerats med hänsyn till arbets- och materialomkostnadspåläggen. Det nu sagda gäller i alla avseenden för E.ON. Det är således denna reduktion som ska återläggas enligt E.ON:s yrkande.

Ei har lämnat anvisningar för hur nätföretag som aktiverat ifrågavarande kostnader ska kompenseras för de reducerade arbets- och materialomkostnadspåläggen. Som Ei nämner i sin komplettering övervägdes inledningsvis (Ei R 2010:07) en metod där förvärvande företag skulle erhålla en schablonsumma som tillägg till löpande kostnaderna. Denna summa skulle motsvara en uppräknings av den delen av kapitalbasen som värderats till normvärde med 8,7 % – baserat på antagandet att nätet reinvesteras med lika andelar under varje tillsynsperiod och en avskrivningsperiod på 40 år.

Detta ansågs dock för komplicerat och ansågs kunna leda fel, huvudsakligen eftersom det varierar mellan nätföretag hur stora pålägg de gör i den egna verksamheten (främst tillverkande företag) och hur stor andel av kostnaderna i investeringsprojekt som aktiveras, samt eftersom företag kan vara ömsom tillverkande och ömsom förvärvande, varvid god redovisningssed kan förutsätta att olika hänsyn tas i redovisningen av egna respektive leverantörers omkostnader (se Ei R 2010:07 s. 58).

Därför har Ei valt en metod som innebär att värdet av de reducerade arbets- och materialomkostnadspåläggen i kapitalbasen ska återläggas till de löpande kostnaderna baserat på företagets aktiverade kostnader för dessa pålägg. Till stöd för återläggning kan revisorsintyg inges. Denna metod för återläggning och revisorsintyg har Ei redogjort för närmare i sin PM 2010:11 s. 8-9. Av PM:n framgår bl.a. följande:

"Eftersom det framkommit att vissa nätföretag har aktiverat denna typ av kostnader som kapitalkostnader med motiveringen att det är entreprenörsorganisationens omkostnader anser Ei att det på något sätt bör hanteras i regleringen. Det avgörande för att lösa detta problem är inte att utgå från om företaget har tillverkat eller förvärvat anläggningstillgången. Det viktigaste är i stället att se till om företaget aktiverar samma typ av löpande kostnader som normen avser"

"Om nätföretaget anser att [det blir underkompenserat därför att det aktiverat sådant som borde betraktas som löpande kostnader genom den metod Ei använder] får det påtala detta till Ei i samband med att nätföretaget redovisar sitt förslag till intäktsram. Nätföretaget får då uppge hur mycket extra intäkter som yrkas på grund av att nätföretaget annars inte får kostnadstäckning".

"Eftersom aktivering av löpande kostnader initialt godkänts av företagets revisor är det rimligt att kräva att nätföretaget lämnar ett revisorsintyg som visar vad som behöver rättas till."

3.1.7 E.ON:s revisorsintyg och bevisning enligt Ei:s metod

E.ON:s (i förvaltningsrätten bifallna) yrkande och till förvaltningsrätten ingivet revisorsintyg (se bilaga till E.ON 4, med kopia i förhandlingshäftet) avseende omkostnadspåläggen utgår helt från Ei:s metod enligt ovan och de anvisningar myndigheten angett sina rapporter.

- All E.ONs anläggningsverksamhet har utförts på entreprenad och E.ON har fakturerats kostnader som inkluderar omkostnadspåläggen enligt EBR, dvs. "samma typ av löpande kostnader som normen avser". E.ON har aktiverat kostnaderna för sina investeringsprojekt i sin helhet.
- E.ON har angett aktiverade kostnader för arbets- och materialomkostnadspålägg i sin ansökan om intäktsram, se punkten 5.11 i ansökan av den 31 mars 2011.
- E.ON har ingett revisorsintyg, vilket styrker
  - (i) att bolagen aktiverat samtliga kostnader enligt entreprenörsfakturor hänförliga till investeringsprojekt i anläggningstillgångar i nätverksamheten (första punktsatsen i revisorsintyget),

- (ii) att E.ON lägger ut samtliga investeringsprojekt på entreprenad och alltså är ett helt förvärvande företag (andra punktsatsen).
- (iii) att priser från de entreprenörer bolaget anlitar inkluderar samma typ av kostnader (omkostnadspålägg enligt EBR) i förhållande till E.ON som reducerats genom Ei:s normprislista (tredje punktsatsen),
- (iv) att de aktiverade investeringar som omfattas av E.ON:s yrkande inte ingår i E.ON:s löpande kostnader för åren 2006-2009 (andra punktsatsen), och
- (v) att E.ON:s yrkande avseende arbets- och materialomkostnadspålägg grundas på aktiverade investeringar för åren 2006-2009 (femte punktsatsen).

E.ON:s revisorsintyg uppfyller således mer än väl de krav som Ei angett i Ei PM 2010:11 för att återläggning av omkostnadspåläggen till de löpande kostnaderna ska medges inom ramen för regleringen.

Trots detta har Ei i E.ON:s fall inte medgett sådan återläggning, vilket ter sig mycket svårbegripligt i ljuset av vad revisorsintyget anger och förhållandena i övrigt.

Ei har mot E.ON:s talan invänt att det genom revisorsintyg ska styrkas E.ON:s kostnader för "verkliga" arbets- och materialomkostnadspålägg hänförliga till investeringsprojekten under 2006-2009. Med "verkliga" pålägg synes Ei mena exakta pålägg, "krona för krona". Detta beviskrav framställdes av Ei i ett mycket sent skede i processen (i yttrande till förvaltningsrätten den 2 september 2013) och är oförenligt med myndighetens egen utarbetade metod för värdering av kapitalbasen och Ei:s aviserade hantering av dessa omkostnadspålägg till undvikande av att förvärvande företag underkompenseras.

Något krav på bevisning avseende "verkliga pålägg" framgår inte av Ei:s tidigare underlag eller rapporter (varken av Ei R 2010:07 eller Ei PM 2010:11). E.ON:s revisorsintyg styrker dock att E.ON:s yrkade belopp för återläggning överensstämmer med de verkliga investeringsbeloppen 2006-2009 baserat på Ei:s egna beräkningsantaganden.

Entreprenörernas omkostnadspålägg är beräknade indirekta kostnader, vars fördelning eller storlek E.ON inte kan påverka eller har någon insyn i. Kostnaderna för påläggen är verkliga i den meningen att de utgör faktiska kostnader för E.ON. Som framgår av revisorsintyget (tredje punktsatsen) ingår i entreprenörernas fakturor till E.ON pålägg för arbets- och materialomkostnader enligt EBR.

Det av Ei ställda beviskravet – som det får förstås att arbets- och materialomkostnadspålägg måste styrkas ”krona för krona” – är dessutom orimligt med hänsyn till regleringsmodellen som sådan (vilken ju i sig är en schablonmetod). Både kapitalbasens anläggningar och reduktionen för de aktuella omkostnadspåläggen baseras på normvärden – inte verkliga värden. Vidare är beviskravet omöjligt att uppfylla i faktiskt mening. Detta utvecklas under punkten 3.5.1 nedan. E.ON hänvisar även särskilt till vad som angetts i E.ON 5).

Det bör nämnas att Ei:s krav på innehållet i E.ON:s revisorsintyg och bevisning rörande omkostnadspålägg från entreprenörerna även strider mot likabehandlingsprincipen. Ei har nämligen godtagit ökning av de löpande historiska kostnaderna hänförligt till vissa omkostnadspålägg för Fortum Distribution ABs samtliga fyra lokalnätsområden helt *utan* revisorsintyg (se Ei:s beslut om intäktsramar för REL 00509, REL 00860 och REL 00861). Ei har också godtagit compensation för Härryda Energi AB (se Ei:s beslut för REL 00078) med stöd av ett revisorsintyg av en betydligt enklare karaktär än det som E.ON företett i målet, och utan specificering ”krona för krona” såsom krävts för E.ON. Det står klart att Ei i dessa fall inte till närmelsevis ställt samma krav på bevisning som myndigheten menar ska gälla för E.ON i förevarande mål.

3.2 Ei:s invändningar i kammarrätten

Såsom E.ON uppfattar Ei:s inställning gör myndigheten gällande följande invändningar mot förvaltningsrättens dom rörande omkostnadspåläggen:

- Förvaltningsrätten har delvis tagit fasta på uttalanden som Ei gjort i sin rapport 2010:07. Dessa uttalanden är enligt Ei ”obsoleta” och förvaltningsrätten har frångått Ei:s metod genom att tillåta ett ”schabloniserat” tillägg.

- Ei ifrågasätter antagandet att ett förvärvande företag regelmässigt betalar 8 % för sådana arbets- och materialomkostnadspålägg som inte ingår i kapitalbasen (dvs. att E.ON betalar omkostnadspålägg enligt EBR:s kostnadskatalog).
- E.ON har inte presenterat något bevis för att företaget verkligen har betalat en så hög kostnad för omkostnadspåläggen till sina leverantörer som 8 %, eller totalt 152 % (AO) respektive 8 % (MO). Åberopat revisorsintyg stöder enligt Ei inte att kostnaderna för påläggen varit så höga som E.ON angett.

Ei:s invändningar bemöts nedan i tur och ordning.

3.3 Tillämpad metod för återläggning

Ei menar att förvaltningsrätten, genom att man för E.ON tillåtit ett ”schabloniserat tillägg” till de löpande historiska påverkbara kostnaderna motsvarande reduktionen för omkostnadspåläggen enligt Ei:s normvärden för kapitalbasen, har utgått från skrivningar i Ei:s rapport R 2010:07 som kommit att bli obsoleta (Ei K1, p. 10.3).

E.ON anser att Ei här gör en felaktig tolkning av förvaltningsrättens dom och processmaterialet.

Ei:s s.k. schablonmetod (med där angiven formel) beskrivs i Ei R 2010:07 (punkten 6.5.3) och utgår från ett antal beräkningsförutsättningar som överhuvudtaget inte ligger till grund för E.ON:s yrkande rörande omkostnadspåläggen. Schablonmetoden utgår – till skillnad från Ei:s valda metod (enligt Ei PM 2010:11) – från nätets reglermässiga normvärde och antagandet att detta reinvesteras med lika andelar under varje tillsynsperiod (dvs. 4/40 givet en avskrivningstid om 40 år).

Den av Ei sedermera anvisade metoden för återläggning av aktiverade omkostnadspålägg (enligt PM 2010:11) – vilken E.ON stöder sitt yrkande på – utgår från nätföretagets faktiskt aktiverade investeringskostnader. Dessa kostnader framgår av E.ON:s årsrapporter för 2006-2009 och verifieras (enligt Ei:s anvisningar) av det revisorsintyg som E.ON ingett.

E.ON redogjorde i förvaltningsrätten mycket tydligt för de båda alternativ för återläggning som diskuterats i Ei:s rapporter och ingav och föredrog vid den

mundliga förhandlingen en särskild presentation där dessa alternativ ställdes mot varandra, varvid särskilt påpekades⁴ att den metod för återläggning som Ei anvisat – och E.ON grundar sitt yrkande på – framgår av *PM 2010:11*.

Det bör därför inför målets avgörande i första instans ha stått helt klart för såväl Ei som förvaltningsrätten att det är den metod som Ei anvisat i *PM 2010:11* som E.ON utgått från, och vilken bevisfrågan i målet gäller.

Ei:s antydning att förvaltningsrätten skulle ha missuppfattat frågan framstår därför som felaktig och kan inte utläsas av rättsens domskäl, där det bl.a. framgår att rätten korrekt redogjort, prövat – och underkänt – Ei:s invändningar rörande ”verkliga omkostnadspålägg” och funnit dels att det inte är möjligt för E.ON att i detta fall styrka omkostnadspålaggens storlek på annat sätt än genom en välunderbyggd beräkning, dels att E.ONs beräkning och grunderna för den sammantaget uppfyller beviskravet.

Det kan även noteras att om förvaltningsrätten hade avgjort frågan om justering för omkostnadspålaggen enbart med stöd av Ei:s uttalande om schablontillägg i Ei R 2010:07, så skulle skälen för avgörandet (i denna del) rimligen stannat vid att ett sådant tillägg ska ske. Förvaltningsrätten har emellertid gått vidare och prövat betydelsen av ingivna revisorsintyg och bevisfrågor kring beloppet och beräkningsantagandet, vilket visar att förvaltningsrätten inte missuppfattat Ei:s anvisade metod på det sätt som Ei påstår.

E.ON:s talan utgår alltså från den individualiserade metod som Ei anvisat i *PM 2010:11*, innebärande att ett enskilt nätföretag (oavsett om detta är förvärvande eller tillverkande) som begär återläggning ska inge ett revisorsintyg som anger att nätföretaget aktiverat samma typ av kostnader som reducerats genom Ei:s normprislista och vad som behöver korrigeras för att företaget inte ska bli underkompenserat enbart på grund av dess val av redovisningsmetod och affärsmodell. E.ON yrkar således inte, och har inte enligt förvaltningsrättens dom medgivits, ett ”schablontillägg” på det sätt som Ei söker göra gällande i sitt yttrande. Det framgår emellertid inte på något sätt av *PM 2010:11*, att sagda

---

⁴ Se även bild 8 i den vid förhandlingen ingivna och visade presentationen (Under rubriken ”Hur ska förvärvande företag kompenseras?”) där det i kursiv stil anges att den av Ei anvisade metoden följer av dess *PM 2010:11*).

revisorsintyg måste styrka omkostnadspålaggens storlek "krona för krona" (vilket är den betydelse som Ei nu synes lägga i begreppet "verkliga kostnader"). I avsaknad av fakturor som specificerar dessa indirekta omkostnader är det inte möjligt att i efterhand lämna en sådan specifikation (se vidare nedan), vilket Ei korrekt noterat såväl i sin rapport 2010:07 som in sin PM 2010:11. I E.ON:s fall måste det därför med nödvändighet, som förvaltningsrätten konstaterat, göras en *beräkning* av dessa indirekta kostnader.

Förvaltningsrättens dom anger således inte heller att ett "schablontillägg" för förvärvande företag generellt måste accepteras (enligt Ei R 2010:07), men däremot att vissa av de beräkningsgrunder som anges i sagda rapport får läggas till grund för beräkning av omkostnadspålaggen i en situation när annan bevisning inte finns att tillgå och där Ei inte heller anvisat någon annan metod. Den "schablon" som förvaltningsrätten i E.ON:s fall godtagit hänför sig med andra ord enbart till det beräkningsantagande, som i avsaknad av annan möjlig utredning krävs, när samtliga individuella förutsättningar för återläggning av omkostnadspålaggen till de löpande kostnaderna i övrigt ostridigt är uppfyllda. Som förvaltningsrätten anger har ju Ei vitsordat E.ON:s beräkningsunderlag i dess helhet. Ei har inte anfört någon omständighet som anger varför de beräkningar som anges i Ei R 2010:07 s. 56-57 skulle vara "obsoleta" eller sakna relevans för E.ON:s nät. Förvaltningsrättens dom är således korrekt.

I motsats till vad Ei antyder i sitt yttrande finns det för innevarande regleringsmetod ingen anledning (varken baserat på Ei:s underlagsrapporter, förvaltningsrättens dom eller eljest) att betrakta frågan om kompensation för reducerade omkostnadspålägg som annat än en bevisfråga inom ramen för Ei:s egen metod, där de beviskrav som ställs på nätföretagen måste vara rimliga och möjliga att uppfylla. Förvaltningsrättens dom är således inte heller oklar på det sätt som Ei söker göra gällande.

3.4 E.ON:s beräkningsantagande

Ei ifrågasätter i sin inlaga antagandet att ett förvärvande företag regelmässigt betalar 8 % för sådana arbets- och materialomkostnadspålägg som inte ingår i kapitalbasen (Ei K1, p. 10.5.2), eller, med andra ord, att företagen ifråga betalar de omkostnadspålägg som följer av EBR.

Redan utgångspunkten för Ei:s inställning är svårbegriplig mot bakgrund av att Ei beräknat normvärdena på grundval av EBR:s kostnadskatalog just därför att denna bedömts vara det bästa tillgängliga underlaget för att bedöma nätföretagens faktiska kostnader för sina anläggningar (se Ei R 2010:07 s. 43). Av den analys (till vilken hänvisas i nämnda Ei-rapport) som SWECO gjort på uppdrag av Ei anges att EBR:s kostnadskatalog i praktiken är normgivande för leverantörerna på anläggningskonstruktionsmarknaden (SWECO, slutrapport 2009-09-08, s. 34).

Som sagts ovan har E.ON – vilket är centralt i denna del – för den aktuella perioden enligt samtliga ramavtal upphandlat sina investeringar i enlighet med branschens normer (EBR) och till kostnader som överensstämmer med EBR. E.ON har i sin redovisning aktiverat samtliga kostnader för anläggningsarbeten (inklusive entreprenörernas omkostnadspålägg) som anläggningstillgångar i sin bokföring.

Av åberopat revisorsintyg (punkten 3) framgår att samtliga de ramavtal som revisorn granskat hänvisar till EBR. Av revisorn Eva Carlsvis vittnesmål i förvaltningsrätten framgår att någon annan precisering av omkostnadspålaggens storlek inte identifierats i de av henne granskade ramavtalen.

Det är mot denna samlade bakgrund ett högst rimligt och (mer än) sannolikt antagande att de fakturerade pålaggens storlek motsvarar de pålägg som följer av EBR:s kostnadskataloger – dvs. att entreprenörerna i verkligheten gjort ett pålägg om 152 % till grundkostnaden för arbete respektive ett pålägg om 8 % till grundkostnaden för material. Kostnaderna för dessa omkostnadspålägg ingår i entreprenörfaktuornas totalbelopp (oaktat att omkostnadspålaggens nominella storlek eller andel av arbets- respektive materialkostnader inte specificeras genom fakturorna).

Det nu sagda innebär alltså att E.ON har visat (vilket i sig är ett högre beviskrav än vad som kan begäras i en situation som den förevarande) att de pålägg för arbets- och materialomkostnader som entreprenörerna gjort i samband med att de fakturerat E.ON för arbete respektive material är enligt EBR med de procentuella pålägg som anges där. E.ON återkommer till frågan om beviskravets styrka under punkten 3.5.3 nedan.

Resultatet av de beräkningar som Ei redovisat i Ei R 2010:07 (se sammanfattning, s. 56-57, samt bilaga 2 till rapporten) kan således utan vidare läggas till grund för E.ON:s angivna beräkningsantagande, enligt vilket aktiverade investeringar enligt årsrapporterna multipliceras med 8 %, för att beräkna värdet av de reducerade omkostnadsbeloppen. I Ei:s rapport (a. st.) jämförs nuanskaffningsvärden baserat på EBR:s kostnadskataloger (utan reducerade omkostnadspålägg) respektive nuanskaffningsvärden baserat på Ei:s normprislista (med reducerade omkostnadspålägg) med utgångspunkt i ett typnät med egenskaper som motsvarar ett genomsnittligt elnät (det s.k. Sverigenätet). Dessa beräkningar visar (vilket är ostridigt i målet) att ett helt förvärvande typlokalnätsföretag som aktiverat samtliga anläggningsinvesteringar och betalat omkostnadspålägg baserat på EBR i genomsnitt underkompenseras med ca 8 % i förhållande till ett tillverkande företag som utför arbetena i egen regi och bokför dessa kostnader som löpande kostnader.

Ei anför i sin inlaga (K1) att "det förhållandet att man vid framtagande av EBR-katalogen har lagt till en viss procentsats avseende denna typ av kostnader inte per automatik [innebär] att det är dessa kostnader som företagen har". Detta kan förvisso vara korrekt i allmän mening. När det gäller E.ON är det dock visat, enligt vad som redogjorts för ovan, att E.ON har haft sådana kostnader motsvarande den procentsats som lagts till enligt EBR-katalogen.

Ei har således fel när man ifrågasätter E.ON:s beräkningsantagande om 8 % och gör gällande att detta inte motsvaras av verkliga kostnader, eller att det inte förebringats någon utredning till stöd för detta antagande i förvaltningsrätten. Bolaget har i målet presenterat en mycket omfattande utredning som entydigt stöder att yrkade belopp för omkostnadspålägg verkligen har betalats av E.ON som en del av totala belopp som E.ON fakturerats av sina entreprenörer.

Förvaltningsrätten har således gjort en helt riktig bedömning när man i konsekvens med det nu sagda funnit att beräkningsantagandet om 8 % är rimligt och sannolikt.

För att ytterligare underbygga det tillämpade beräkningsantagandens riktighet inges och åberopas – mot bakgrund av Ei:s påståenden i kammarrätten – kompletterande skriftlig bevisning från en av E.ON:s största entreprenörer, Bilaga K1 – se vidare punkten 3.5.4 nedan.

3.5 Ei:s beviskrav och E.ON:s bevisning

Ei återkommer under punkten 10.7 (Ei K1) till att E.ON inte förmått visa att man i verkligheten haft kostnader för omkostnadspålaggen som motiverar yrkad, och av förvaltningsrätten fastställd höjning, av de löpande kostnaderna som en del av intäktsramen för 2012-2015. Ei:s påståenden kan sägas vara vederlagda redan genom vad som anförts ovan under punkten 3.4. E.ON finner likväl anledning att närmare bemöta vad Ei anger under detta avsnitt.

3.5.1 Ei:s beviskrav är omöjligt att uppfylla

E.ON menar att Ei:s uppställda beviskrav i förhållande till E.ON – om att det genom revisorsintyg ska styrkas ”verkliga” (i betydelsen exakta) kostnader för omkostnadspålägg hänförliga till investeringsprojekten under 2006-2009 – är omöjligt att uppfylla.

Vad menar Ei med begreppet ”verkliga kostnader”? I Ei:s underlagsrapport sägs följande (Ei R 2010:07 s. 53 näst sista stycket):

”En viktig skillnad mellan en EBR-kostnad och ett anskaffningsvärde enligt god redovisningssed är att det enligt god redovisningssed krävs att företaget kan påvisa att verkliga kostnader föreligger för att en kostnad ska vara tillåten att aktivera som tillgång.” Med andra ord är verkliga kostnader sådana kostnader som företaget med iakttagande av god redovisningssed kan tillåtas aktivera enligt sin redovisning. Det beviskrav som Ei uppställt i PM 2010:11 ansluter till detta synsätt. Här anges (s. 9 andra stycket): *”Eftersom aktivering av löpande kostnader initialt godkänts av företagets revisor är det rimligt att kräva att nätföretaget lämnar ett revisorsintyg som visar vad som behöver rättas till. Ingen ändring görs i årsrapporten i det här fallet eftersom saken påtalas endast i syfte att EI ska kunna ta hänsyn till detta vid prövning av nätföretagets förslag till intäktsram”*. Som anförts ovan har E.ON lämnat ett revisorsintyg som bl.a. styrker att alla kostnader för investeringsprojekt har aktiverats som tillgångar i bokföringen samt att dessa kostnader inkluderar omkostnadspålägg enligt EBR och att beloppen överensstämmer med årsrapporterna. Detta har också vitsordats av Ei och är alltså ostridigt i målet.

Ei anser det således klarlagt att E.ON för åren 2006-2009 haft *verkliga kostnader* för omkostnadspålägg som E.ON i och för sig är berättigat att

återlägga till de löpande kostnaderna. Detta är, såsom E.ON uppfattar Ei:s inställning, också ostridigt.

Som angetts ovan har myndigheten inte förrän i en inläga till förvaltningsrätten av den 2 september 2013 gjort gällande att E.ON, utöver de krav som tidigare ställts, måste styrka ”verkliga kostnader” i den bemärkelsen att omkostnadspålaggens storlek – såvitt Ei:s inställning får förstås – ska preciseras ”krona för krona” och att det inte är tillräckligt att omkostnadspålaggen beräknas utifrån reduktionen av EBR:s normvärden.

Det grundläggande felet med detta Ei:s resonemang är att det bygger på premissen att de exakta omkostnadsbeloppen kan hämtas eller härledas från E.ON:s redovisning. Detta är emellertid en fullständig omöjlighet, vilket bekräftades av bolagets revisor när hon hördes i förvaltningsrätten.

Dessutom har Ei i sina egna underlagsrapporter självt konstaterat att det normalt sett inte är möjligt för nätföretagen att via entreprenörernas fakturor visa nämnda omkostnadsbelopp. När de aktuella investeringarna gjordes 2006-2009 hade förhandsregleringen inte införts. Elnätsföretagen hade därför ingen anledning att kräva att entreprenörsfakturor eller andra underlag från leverantörer skulle innehålla särskild redovisning av entreprenörernas arbets- och materialomkostnadspålägg.

Dessa kostnader är således inbakade i andra kostnadsposter. Det är därför en faktisk omöjlighet för E.ON att från ramavtal eller fakturorna från 2006-2009 utläsa leverantörernas faktiska omkostnadspålägg.

Ei:s krav på styrkande av kostnader för ”verkliga” omkostnadspålägg, står därtill i direkt strid med Ei:s egna underlagsrapporter. E.ON hänvisar till Ei R 2010:07 s 57-58 där det anges:

”Företaget bör be leverantören specificera på fakturan vilken del av kostnaden som avser sådana kostnader som i regleringen betraktas som löpande, så att företaget kan redovisa dessa kostnader till grund för de löpande kostnaderna /.../”. Detta är dock inte standard idag enligt vad EI har erfårit...”. Eftersom en sådan specifikation inte är standard idag, så anser EI att detta inte är en framkomlig väg till första tillsynsperioden.” (mark. gjord här).

Ei har alltså självt konstaterat att det är omöjligt för nätföretagen att styrka verkliga kostnader för entreprenörernas omkostnadspålägg för den första tillsynsperioden. I ljuset av detta ter sig det beviskrav som nu Ei hävdar minst sagt märkligt.

Ei anvisar heller ingen alternativ metod för det av myndigheten förfäktade beviskravet ska kunna uppfyllas, utan antyder – trots de uppgifter om motsatsen som revisorn lämnat – att beloppen på något sätt ändå skulle kunna framgå av fakturor, avtal eller andra underlag.

Ei:s inställning blir än mer svår att förstå utifrån vad myndigheten anger i kammarrätten. Å ena sidan vidgår Ei att det för att uppfylla beviskravet inte är nödvändigt att styrka kostnaden för enskilda förvärv med leverantörsfakturor eller kvitton (Ei K1, p 10.7.1 andra meningen). Å andra sidan, menar Ei lite senare i inlagan att nätföretaget har att visa genom leverantörsfakturor, avtal och dylikt hur stort omkostnadspålägget i verkligheten är (Ei K1, p. 10.7.2, näst sista meningen). Dessa uppfattningar är sinsemellan oförenliga. Ei:s resonemang är helt enkelt inte begripligt.

3.5.2 *Ei:s synpunkter på E.ON:s bevisning*

Ei anför vidare att E.ON valt att inte redovisa några underlag i form av fakturor, avtal eller liknande underlag och istället förlitat sig på revisorsintyg, vilket enligt Ei är otillräckligt. Förklaringen är emellertid mycket enkel. E.ON har ingen annan dokumentation som skulle tillföra målet någon relevant information avseende den detaljspecificering av omkostnadspåläggen som Ei efterfrågar utöver vad som redan framgår av ingivet revisorsintyg (som är det bevismedel som Ei självt anvisat i sin PM 2010:11). Bolagets huvudansvariga revisor, som granskat ramavtal med bolagets leverantörer 2006-2009 har även bekräftat detta vid förhöret med henne i förvaltningsrätten.

Att revisorn i det revisorsintyg som ingetts i målet inte gjort motsvarande granskning av fakturorna som av avtalen, vilket också klargjordes av revisorn under förhöret, beror helt enkelt på att en sådan fakturagranskning på förhand kunde avskrivas som uppenbart meningslös. Som framgår av revisorsintyget, och som bekräftades av revisorn under förhöret, avser de granskningar som förhöret handlade om endast ramavtal och inte fakturor.

Frågan huruvida en granskning av fakturorna skulle ingå i hennes formella uppdrag – utöver granskningen av ramavtalen – diskuterades mellan PWC och E.ON:s egna ekonomer innan granskningsarbetet inför upprättandet av intyget påbörjades. Då det snabbt kunde konstateras att entreprenörernas indirekta kostnader, dvs. de av Ei efterfrågade omkostnadsbeloppen, inte specificeras eller kan härledas genom fakturorna (vilket i sig är föga förvånande) fanns det självfallet ingen anledning för revisorn att inkludera en formell granskning av ett synnerligen stort antal fakturor i det redan mycket omfattande arbete som legat till grund för upprättandet av revisorsintyget och övriga utlåtanden som PWC lämnat i ärendet. Som angetts ovan har all fakturering för investeringar 2006-2009 skett enligt EBR:s prislistor, vilka inkluderat arbets- och materialomkostnadspålägg. De faktiska kostnader E.ON har haft för arbets- och materialomkostnadspålägg är således så mycket av E.ON:s investeringskostnader som motsvarar de procentuella pålägg på arbets- och materialkostnader som får göras enligt EBR.

Revisorn har också de facto tagit del av flera av de aktuella fakturorna, både inom ramen för sin ordinarie revision och i samband med avgränsning av uppdraget att upprätta revisorsintyget i målet, och hon är således i sig väl förtrogen med deras innehåll. Trots att granskning av fakturorna inte har ingått i det särskilda granskningsuppdrag på vilket det i målet ingivna revisorsintyget baseras – vilket är den fråga som revisorn besvarat under förhöret i förvaltningsrätten – har revisorn därmed haft möjlighet att uttala sig om graden av specificering i leverantörsfakturorna. Det föreligger således inte någon oklarhet eller motsägelse beträffande hennes uppgifter på det sätt som Ei söker göra gällande i sin inlaga till kammarrätten.

Mot bakgrund av Ei:s påståenden – och för att undanröja varje eventuell kvarstående osäkerhet – angående innehållet i fakturorna inges likväl informationsvis ett antal exempel på fakturor från bolagets leverantörer för åren 2006-2009, se Bilaga K2. Härav framgår tydligt att några poster motsvarande ifrågavarande omkostnadspålägg inte särskilt specificeras.

3.5.3 *Beviskravets styrka*

Ei för i sin inlaga till kammarrätten (Ei K1, punkten 3) ett resonemang om beviskravets styrka som E.ON finner anledning att kommentera i anslutning till

omkostnadspåläggen och de bevisfrågor som där aktualiseras. Beviskravets styrka framgår inte av lag, föreskrift, förarbeten eller Ei:s olika vägledande dokument rörande beräkning av intäktsramen. I doktrin har nivån "sannolikt" angetts som utgångspunkt för normalkravet på bevisstyrkan i förvaltningsmål och det har framhållits att kravet är lägre ställt (än i tvistemål) när det gäller förvaltningsbeslut som kan omprövas om det framkommer nya uppgifter (se Diesen, 2003, *Bevisprövning i förvaltningsmål*, s. 112). Det får anses allmänt vedertaget att hänsyn bör tas till förhållanden angående målet och regleringens art, varvid enligt E.ONs mening ska beaktas bl.a. att regleringen om nätföretagens intäktsramar (i) är underställd de generella krav på förutsebarhet, tydlighet och likabehandling som gäller vid myndighetsutövning, (ii) utgör ett ingrepp i företagets verksamhet med betydelse för deras prissättning, (iii) syftar till att uppnå en balans mellan kundintressen och skäliga villkor för verksamheten samt (iv) inte avser att direkt eller indirekt styra hur nätföretagens verksamheter utformas i avseenden som är ovidkommande (såsom affärsmodell eller redovisningssystem). Mot denna bakgrund anser E.ON att förvaltningsrätten genom sitt avgörande uppställt ett genomtänkt och väl avvägt krav på bevisningens styrka i målet.

Det kan tilläggas att överprövningen av Ei:s beslut inte kan likställas med en civilprocess. Dock kan följande anmärkningar göras på grund av Ei:s jämförelse. Hänsyn till svårigheter (generellt eller i enskilda fall) att utreda och visa verkliga förhållanden har betydelse för beviskravet i tvistemål, vilket kommer till uttryck i doktrin, praxis och i vissa fall i lagstiftning (se bl.a. Heuman 2005, *Bevisbörda och beviskrav i tvistemål*, s. 63 f.). Det torde innebära att indirekt bevisning om kostnader i form av rimliga, underbyggda antaganden om faktiska förhållanden värderas lägre om de avser förhållanden som typiskt sett är lätta att dokumentera eller underbygga på annat (bättre) sätt, men även att de får godtas när det, som i förevarande fall, är omöjligt eller mycket svårt att presentera annan bevisning.

Ei anför att tillverkande och förvärvande företag behandlas lika genom att båda typerna av företag kan få ersättning för sådana faktiska kostnader för arbets- och materialomkostnader som företagen kan visa att de verkligen har haft. Mot bakgrund av de stora skillnader i fråga om företagets möjligheter att utreda och

visa dem blir emellertid resultatet det motsatta: likabehandlingen blir illusorisk genom de krav på utredning och bevisning som Ei gör gällande i detta mål. Att aldrig godta bevisning i form av beräkningar delvis byggda på antaganden skulle – givet de förutsättningar som råder för aktuell tillsynsperiod – påtagligt missgynna förvärvande företag och dessutom medföra en uppenbar risk för ett materiellt oriktigt resultat i strid med lagstiftningens och bakomliggande direktivs klara intention att företagen ska få skäliga kostnader täckta.

EU-domstolen har uttalat (se bl.a. dess avgörande i mål C-55/06, *Arcor AG & Co. KG mot Tyskland*, särskilt punkt 191 i domen) att enskilda inte ska ställas inför beviskrav som är omöjliga eller orimligt svåra att uppfylla, vilket även ligger till grund för bl.a. Kammarrättens i Stockholm avgörande den 29 juni 2010 (mål nummer 5270-09). I nyss nämnda mål konstaterades att beviskravet måste bestämmas med hänsyn till rätten till en rättvis rättegång och kravet på effektivt rättsskydd. Kravet på att operatörer ska "visa" grunderna för sina antaganden och bedömningar uttolkades därför på så sätt att dessa ska "göras rimliga" (samma krav uppställdes avseende tillsynsmyndighetens motstående antaganden). Enligt kammarrätten motsvarar beviskravet vad som vanligtvis gäller i förvaltningsmål ifråga om avvägningar och bedömningar. Mot denna bakgrund och med tanke på de likartade syftena med lagstiftningen, framstår principen som i hög grad relevant för prövningen av parternas antaganden i detta mål.

3.5.4 *Kompletterande skriftlig bevisning*

Det är i målet utrett – genom revisorsintyg och revisorns vittnesmål – att E.ON under 2006-2009 betalat samma typ av omkostnadspålägg till sina entreprenörer (utgående från EBR:s definitioner) vilka reducerats genom Ei:s normprislista. E.ON har med andra ord haft verkliga kostnader för dessa pålägg – vilka blivit föremål för en reduktion då E.ON:s kapitalbas beräknats. Då den exakta storleken av dessa omkostnadsbelopp varken kan härledas ur E.ON:s egen redovisning eller de fakturor som E.ON erhållit från sina entreprenörer har, som redovisats ovan, förvaltningsrätten ansett det rimligt att storleken av påläggen får beräknas på sätt som angetts i domen.

Med anledning av att Ei i kammarrätten ifrågasatt E.ON:s beräkningsantagande (dvs. att reducerade omkostnadsbelopp motsvarar 8 % av aktiverade kostnader

hänförliga till investeringsprojekt), och hävdar att ytterligare utredning rörande omkostnadspålaggens storlek kan krävas ("någon bevisning med någon styrka"), har E.ON kontaktat en av bolagets volymmässigt största entreprenörer (ONE Nordic AB), vilken E.ON anlitat för investeringsprojekt under perioden 2006-2009. Entreprenören har på E.ON:s förfrågan till E.ON uppgett att entreprenören vid sin fakturering inte specificerat omkostnadspålaggens storlek, men att man gjort omkostnadspålägg som följer av EBR:s kostnads kataloger (i enlighet med ramavtalen), och således uppskattar att påläggen i genomsnitt inte understigit 152 % av grundkostnaden för arbete respektive 8 % av grundkostnaden för material för den aktuella perioden. Detta ger ytterligare stöd åt E.ON:s beräkningsantagande för återläggning av aktiverade omkostnadspålägg till de löpande kostnaderna med beaktande av den reduktion av normvärdena som följer av Ei:s normprislista och den beräknade sammatagna reduktion av ett helt förvärvande nätföretags kapitalbas som anges i Ei R 2010:07 s. 57.

E.ON återoppar utlåtandet från entreprenören som kompletterande skriftlig bevisning i målet, se Bilaga K1 - *Svar på förfrågan från ONE Nordic AB daterat 2014-04-30*.

Bevistema: Med beviset ska styrkas att omkostnadsbeloppen inte specificerats genom entreprenörens fakturering, att entreprenören under 2006-2009 gjort omkostnadspålägg enligt EBR, och att E.ON:s beräkningsantagande för återläggning av omkostnadspåläggen till de historiska påverkbara löpande kostnaderna således är korrekt för att neutralisera den reduktion av normvärdena i kapitalbasen med hänsyn till omkostnadspåläggen som görs enligt Ei:s regleringsmodell.

E.ON vidhåller att man med god marginal har uppfyllt sin bevisbörda i detta – och övriga mål – baserat på den skriftliga och muntliga utredning som presenterats i förvaltningsrätten. E.ON vill därför framhålla att den nu ingivna bevisningen endast ska ses som en ytterligare bekräftelse av riktigheten av E.ON:s beräkningsantagande (till vederläggande av Ei:s påståenden i kammarrätten) och att förvaltningsrättens bedömning även i denna del varit korrekt.

3.6 Ei:s övriga påståenden

Ei framför i sin inläga (Ei K1) vissa ytterligare synpunkter vars rättsliga innebörd ter sig irrelevant eller oklar i relation till myndighetens överklagande och prövningen av omkostnadspåläggen i kammarrätten. För att ge en så korrekt bild som möjligt av den fråga som här är föremål för prövning finner E.ON likväl skäl att närmare kommentera dessa Ei:s synpunkter.

3.6.1 Skillnaden mellan förvärvande och tillverkande företag

Ei anför under punkten 10.4 att förvaltningsrätten synes ha missuppfattat Ei:s metod och inställning när det gäller skillnaden mellan s.k. förvärvande och s.k. tillverkande företag, och att E.ON skulle ha gjort gällande att enbart förvärvande företag skulle drabbas av reduktionen av normvärdena som bygger upp kapitalbasen.

Detta är felaktigt.

E.ON påstår inte, och har heller inte tidigare påstått, att det *enbart* är förvärvande företag som på ett oriktigt sätt kan träffas av de reducerade normvärdena. Däremot uppstår risken för underkompensation utifrån Ei:s metod typiskt sett i ett förvärvande företag med hänsyn till de redovisningsprinciper som dessa vanligen tillämpar – vilket även speglas av Ei:s resonemang i ovan nämnda rapport och PM. Ett *tillverkande* företag redovisar (enligt god redovisningssed) vanligen sina omkostnadspålägg som löpande kostnader, varvid företaget enligt Ei:s metod kompenseras för detta genom att de aktuella utgifterna speglas i historiska påverkbara löpande kostnaderna (för 2006-2009), se t.ex. Ei R 2010:07 s. 55, där detta tydligt anges. Ett *förvärvande* företag, som (enligt god redovisningssed) aktiverar motsvarande kostnader (som en del av andra investeringskostnader) som en tillgång i sin balansräkning får *varken* ersättning för omkostnadspåläggen genom regleringsmodellens kapitalkostnader *eller* dess löpande kostnader.

Denna effekt förstärks avsevärt när saken – som i förevarande fall – gäller ett av få helt förvärvande företag som aktiverat alla sina investeringskostnader. Precis så som Ei anger i sin rapport 2010:07 (s. 57) finns risk att, om ingen korrigering sker, "regleringen systematiskt skulle underkompensera företag som förvärvar

tillgångar och samtidigt i fakturapriset där sådana löpande kostnader som ovan tagits bort ur normvärdena konsekvent ingår”.

E.ON har inte heller påstått att Ei:s metod – som den framgår bl.a. av Ei PM 2010:11 – i legal mening skulle strida mot principen om likabehandling vad gäller förhållandet mellan s.k. tillverkande och förvärvande företag, eftersom Ei:s metod de facto erkänner och medger att vissa företag (typiskt sett förvärvande företag) ska ha rätt till kompensation om de aktiverat den typ av kostnader som Ei dragit av vid fastställande av normvärdena. Det är just denna kompensation, inom ramen för Ei:s egen metod, som E.ON yrkat och erhållit i förvaltningsrätten.

En effekt av de orimliga beviskrav som Ei hävdar gentemot E.ON i domstolarna, är däremot att bolaget systematiskt riskerar att missgynnas gentemot företag som redovisat omkostnadspålaggen som löpande kostnader (typiskt sett tillverkande företag). Motsvarande beviskrav framgår däremot inte alls av det underlagsmaterial som varit tillgängligt inför beslutet om intäktsramar, eller av ett antal andra intäktsramsbeslut där andra företag (Härryda Energi och Fortum Distribution) medgetts kompensation för reducerade omkostnadspålägg.

E.ON menar därför att en tillämpning av metoden på sådant sätt att E.ON inte kompenseras för omkostnadspålaggen, trots att man visat att bolaget under 2006-2009 aktiverat sådana omkostnader varmed EBR-normen reducerats (vilket är ostridigt), också innebär att Ei behandlar E.ON annorlunda (till E.ON:s nackdel) än de företag där myndigheten (utan att kräva en bråkdel av den utredning och bevisning som nu avkrävs E.ON) tidigare medgett återläggning av omkostnadspålägg till de löpande kostnaderna. Hänvisning görs till E.ON 5 punkten 1.1.3.

På vilket sätt förvaltningsrätten skulle ha missuppfattat Ei:s metod och parternas talan vad gäller ovanstående frågor (eller vad det i så fall skulle ha för betydelse i målet) framgår inte av Ei:s yttrande. E.ON kan för sin del inte finna annat än att förvaltningsrätten på ett korrekt sätt redovisat vad parterna anfört även i denna del.

3.6.2 *Ei:s interna checklista*

När det gäller den interna checklista som Ei nämner under punkten 10.8 (Ei K1) och som även berörs i förvaltningsrättens dom ska kort sägas följande.

Ei hänvisade till detta dokument för första gången vid den muntliga förhandlingen i förvaltningsrätten och presenterade inledningsvis dess innehåll som om det var fråga om en helt objektiv redogörelse för Ei:s inför beslutet kommunicerade metod rörande kompensation för reducerade omkostnadspålägg.

Ei citerade därvid listan (se domen s. 18 n) och angav bl.a. att Ei:s metod innebär att berört företag ska styrka att yrkade belopp avser *verkliga kostnader* (såvitt får förstås i betydelsen "krona för krona" på sätt Ei uppgett i sina senare inlagor till förvaltningsrätten). Denna uppgift väckte stor förvåning hos bl.a. E.ON, eftersom (som sagts ovan) detta krav inte står att finna i Ei:s underlagsrapporter, Ei:s handbok eller annan dokumentation från Ei som varit tillgänglig före beslutet.

På frågor från E.ON och rätten medgav Ei därefter vid förhandlingen att det dokument (dvs. checklistan) man refererade till var ett internt dokument som inte tidigare varit publikt tillgängligt.

Förvaltningsrätten konstaterade i domen (s. 23) att en tillämpning av den interna checklista – som inte tidigare kommunicerats och vilken lägger till ett nytt beviskrav på nätföretagen i förhållande till vad som framgår av den inför beslutet kända metoden – torde leda till oförutsägbarhet hos nätföretagen ter sig därför fullständigt korrekt och utgör ingen oklarhet i domen, som Ei söker göra gällande (p. 10.8.1 i yttrandet). E.ON delar dock helt Ei:s uppfattning att checklistan i och för sig saknar betydelse i målet.

3.6.3 *Påstådda fördelar för nätföretagen på grund av "osäkerhetsfaktorer"*

Ei för under punkten 10.9 (Ei K1) ett svårbegripligt resonemang gällande de normvärden som Ei använt vid beräkning av kapitalbasen. Ei tycks här mena att det finns ett antal inbyggda osäkerhetsfaktorer i normvärdena (där omkostnadspåläggen enligt EBR reducerats med i genomsnitt 8 %) som alla skulle samverka för att gynna nätföretagen på så sätt att dessa egentligen inte alls blir underkompenserade även om de aktiverat omkostnadsbeloppen i sin balansräkning och således inte (med mindre återläggning sker till de löpande

kostnaderna) får ersättning för dessa kostnader i regleringsmodellens löpande kostnader.

Vad Ei här anför motsägs direkt av de slutsatser som dragits i myndighetens egna rapporter (Ei R 2010:07 och Ei PM 2010:11) och konsultutredningar, vilka hänvisats till ovan i denna inlaga. Om det som sägs i denna del av Ei:s yttrande vore korrekt skulle det ju dessutom ha saknats anledning för Ei att ta fram en särskild metod för återläggning av sådana omkostnadspålägg till de löpande kostnaderna.

I punkten 10.9.3 (Ei K1) anføres att det inte skett någon reduktion (i förhållande till EBR) hänförligt till arbetsomkostnadspålägget för lokaler. Detta saknar varje form av relevans i målet. Det finns även flera andra delposter i det totala arbetsomkostnadspålägget som inte heller reducerats. Detta ligger helt utanför den fråga som är aktuell i målet. Av betydelse för målet är istället att de delar av de båda omkostnadspåläggen som faktiskt *har* reducerats när Ei tagit fram normvärdena, enligt Ei:s egna beräkningar ostridigt leder till en reduktion av kapitalbasen med i genomsnitt 8 % för ett helt förvärvande företag givet de redovisningsprinciper som E.ON tillämpar.

I punkten 10.9.4 (Ei K1) hänvisas till Ei:s PM 2010:11 s. 8 och resultaten av den stickprovsundersökning som återfinns som bilaga till denna PM (Hagman Energy AB, 2010-09-29). Här anför Ei utan närmare förklaring att de flesta undersökta företagen hade arbetsomkostnadspålägg (AO) under 100 % och, anges det, ett företag hade inte redovisat något pålägg alls – 0 %. Däremot utelämnas i Ei:s inlaga uppgiften om att spridningen av inrapporterade AO var mycket stor, högsta uppgivna AO var 272 %. Vad som inte heller förklaras i detta sammanhang är att Hagman Energys undersökning baseras på uppgifter om aktiverade omkostnader i granskade projekt för både tillverkande och förvärvande företag. Som sagts ovan aktiverar de tillverkande företagen vanligen inte de fulla omkostnadspåläggen som tillgångar utan bokför dessa som löpande kostnader. Såvitt E.ON kan förstå Hagman Energys rapport torde detta vara huvudförklaringen till att de flesta företagen i stickprovsundersökningen rapporterade AO under 100 %.

Ei:s slutsats i punkten 10.9.4 är att den reduktion av normvärdena som gjorts ”inte varit för stor”. Detta är en slutsats som i sig starkt kan ifrågasättas – även i

en situation där E.ON medges rätt att återlägga de reducerade omkostnadspålaggen enligt förvaltningsrättens dom (oaktat att detta är en fråga som ligger vid sidan om E.ON:s talan rörande omkostnadspålaggen, såsom denna avgränsats i förvaltningsrätten).

Som beskrivits ovan (punkten 3.1.3) beräknar Ei normvärdena baserat på ett medelvärde av priserna i EBR:s kostnadskataloger för åren 2006-2009 indexuppräknat till 2010 års prisnivå. Genom uppräkning med index till 2010 års prisnivå blir normvärdespriserna dock ca 8 % lägre än de faktiska priser som anges i EBR-kostnadskatalogerna för 2010. Detta innebär att Ei:s normvärden ger nuanskaffningsvärden vilka uppgår till endast ca 92 % av EBR:s prislistor för 2010 – dvs. en underprissättning.

Den reduktion av normvärdena för omkostnadspålaggen som ett helt förvärvande företag får vidkännas blir således i realiteten dels de 8 % som följer av de särskilt reducerade normvärdena för omkostnadspålaggen (vilket är vad målet handlar om), dels de 8 % (100 % - 92 %) som är en konsekvens av att de genomsnittliga EBR-priserna för 2006-2009 indexeras till 2010 års prisnivå (se föregående stycke). Den sammanlagda reduktion som följer av Ei:s normvärden blir således när det gäller omkostnadspålaggen i realiteten ca 16 % jämfört med EBR:s kostnadskataloger.

Det ska för klarhets skull noteras att E.ON:s talan vad gäller de företagsspecifika yrkandena om återläggning av omkostnadsbeloppen *enbart* avser frågan om återläggning av omkostnadspålaggen inom ramen för den metod som Ei självt angett. Frågan om kompensation för underprissättningen (enligt föregående stycke) omfattas således i sig inte av E.ON:s yrkande och är inte föremål för prövning i kammarrätten. E.ON tar upp här upp denna fråga enbart för att belysa det felaktiga i Ei:s påstående, dvs. att normvärdena och reduktionen av dessa gällande omkostnadspålaggen har gjorts så att ingående osäkerhetsfaktorer ensidigt skulle gynna elnätsföretagen. Snarare förhåller det sig precis tvärtom.

Det nu sagda ger emellertid ytterligare stöd för att den av E.ON begärda återläggningen av omkostnadspålaggen är rimlig och skälig, vilket också förvaltningsrätten funnit.

4. ÖVERGÅNGSMETODEN

4.1 Ei:s överklagande utgår från felaktiga förutsättningar beträffande E.ON

Ei har till kammarrätten överklagat ett mycket stort antal mål. E.ON kan därför ha viss förståelse för att myndigheten av praktiska och tidsmässiga skäl sett sig föranlåten att utforma sina inlagor i de olika målen i stort sett identiskt i de allmänna delarna. Detta innebär emellertid att grunderna för Ei:s överklagande i flera avseenden är av begränsad betydelse i förhållande till den av E.ON i förvaltningsrätten förda talan och förvaltningsrättens dom avseende E.ON.

Som E.ON anført i förvaltningsrätten har bolaget även beträffande den i pilotmålet aktuella redovisningsenheten (REL 00571) ansökt om en intäktsram baserat på E.ON:s egen verksamhetsplan för perioden 2012-2015. E.ON har vid sin ansökan om intäktsram inte utgått från schablonmetoden utan endast använt denna som ett jämförelseverktyg. Istället har E.ON utgått från de faktiska omständigheter som gör sig gällande för redovisningsenheten. Den för redovisningsenheten sökta intäktsramen understiger för E.ON:s del det utfall som hade blivit resultatet om schablonmetoden (utan övergångsmetoden) hade tillämpats på E.ON. Motsvarande gäller således om förvaltningsrättens dom skulle fastställas i målet.

I motsats till vad Ei gör gällande (Ei K1 punkterna 7.2 – 7.3) har E.ON inte påstått att en skälighetsanpassning av enskilda nätföretags intäktsramar med stöd av en övergångsmetod per se skulle vara otillåten. E.ON har heller inte påstått att myndigheten vid sitt beslutsfattande har att bortse från kundintresset (se nedan).

E.ON har anført, vilket vidhålls, att Ei – enligt grundläggande förvaltningsrättsliga principer – måste göra en *individualiserad* bedömning av om det enskilda företags sökta intäktsram behöver skälighetsanpassas (dvs. reduceras under en övergångsperiod) eller inte. Den av E.ON sökta ramen tillgodoser också de krav på ”låga och stabila” kundtariffer (se vidare nedan) som Ei – både i beslutet och nu i kammarrätten – anför som skäl för att tillämpa övergångsmetoden. Några ”övergångseffekter” av det slag som enligt Ei utgör motivet för övergångsmetoden kan inte anses uppkomma beträffande bolagets intäktsram. Det finns därför inget objektivt eller sakligt motiverbart skäl för att trots detta reducera E.ON:s sökta ram med tillämpning av övergångsmetoden.

E.ON vill i detta sammanhang också påtala att de exempel på ”ekonomiska konsekvenser av förvaltningsrättens dom” som Ei tar upp under punkten 6.3 i yttrandet varken ger en rättvisande bild av förhållandena i elbranschen i stort eller beträffande E.ON. Beräkningarna tar sin utgångspunkt i intäktsramar som inte följer av förvaltningsrättens domar och grundläggande ekonomiska faktorer som kapitalbindning och kapitalomsättningshastighet beaktas inte. Än mindre säger Ei:s exempel något om skäligheten av E.ON:s intäktsram för aktuellt redovisningsområde. Som exempel kan nämnas att bolagets genomsnittliga avkastning på totalt kapital under perioden 2005-2015 (baserat på den intäktsram som E.ON sökt) bedöms uppgå till ca 8,7 % (se punkten 4.12 i ansökan om intäktsram för REL 00571, daterad den 31 mars 2011). Detta är en siffra som inte på något sätt indikerar någon oskäligen eller orimligt hög avkastning. E.ON nöjer sig i detta sammanhang med att konstatera att de exempel Ei anger rätteligen inte är av det slag att de kan tillmätas någon betydelse vid prövningen av Ei:s överklagande av förvaltningsrättens dom i förhållande till E.ON.

4.2 E.ON:s intäktsram är skälig ur ett kundperspektiv

Ei anför under punkten 7.3 i yttrandet att nätföretagen menar att man vid bedömning av intäktsramarna helt ska bortse från kundintresset eller ”verkligheten”, som det uttrycks av Ei. Detta är för E.ON:s vidkommande ett felaktigt påstående.

E.ON har – liksom förvaltningsrätten – ansett att kundintresset enligt gällande bestämmelser i ellagen ska tas tillvara genom en bedömning av intäkternas skälighet, inte genom de förarbetsuttalanden om ”låga och stabila kundtariffer” som hänför sig till de förhållanden som gällde enligt tidigare lagstiftning och regleringsmodell.

E.ON har emellertid även i detalj redovisat och redogjort för vilka direkta effekter för kundtarifferna som E.ON:s sökta intäktsram skulle innebära med de utgångspunkter som Ei anført i sitt beslut (dvs. kravet på låga och stabila kundtariffer). E.ON hänvisar i denna del särskilt till vad som anført under punkten 5.4 i yttrandet till förvaltningsrätten den 31 maj 2013 (E.ON 2).

E.ON vill här särskilt fästa kammarrättens uppmärksamhet på E.ON:s uppgifter om tariffutvecklingen (baserad på sökt intäktsram) enligt vad som angetts i punkten 5.4.5 i E.ON 2. Av E.ON:s redovisning framgår bl.a. att överföringstarifferna för den i pilotmålet aktuella redovisningsenheten endast kan ökas med i genomsnitt högst ca 3,4 % per år under tillsynsperioden 2012-2015. Större delen av denna ökning är hänförlig till förhållanden som E.ON inte kan kontrollera, i form av ökade kostnader för överliggande nät, nätförluster och volymförändringar.

Med korrigerig för sådana förhållanden utanför E.ON:s kontroll bedöms den genomsnittliga årliga ökningen av kundtarifferna under tillsynsperioden (baserat på sökt intäktsram) uppgå till blott 0,8 %. Denna mycket begränsade ökning är motiverad för att täcka lagstiftarens krav på ökad leveranssäkerhet och för att möjliggöra nödvändiga investeringar i elnäten.

Ei har i förhållande till E.ON lämnat dessa uppgifter om sakförhållandena obestridda, liksom E.ON:s övriga uppgifter enligt punkten 5.4 i E.ON 2.

Det kan även noteras att den faktiska tariffutvecklingen för E.ON:s kunder under hittillsvarande del av tillsynsperioden 2012-2015 väl speglar de prognoser som gjorts ovan. Av en marknadsrapport från Ei publicerad så sent som den 5 maj 2014 framgår t.ex. att E.ON-bolagens tariffhöjningar mellan 2013 och 2014 varit mycket begränsade och ligger betydligt under riksgenomsnittet för landets elnätsföretag.⁵

E.ON menar mot denna bakgrund att bolaget förmått visa att det saknas grund för Ei att reducera E.ON:s sökta intäktsram med stöd av övergångsmetoden även om man vid bedömningen av intäktsramens skälighet, enligt Ei:s synsätt, skulle väga in ett krav på låga och stabila kundtariffer.

4.3 Förvaltningsrättens dom är korrekt vad avser övergångsmetoden och E.ON

Som framgått ovan baseras Ei:s invändningar mot förvaltningsrättens dom (på samma sätt som Ei:s ursprungliga beslut) inte på en individualiserad bedömning

---

⁵ Se www.ei.se/sv/nyhetsrum/nyheter/nyheter-2014/elnaetsforetagens-avgifter-for-2014/. De jämförsiffror som redovisas i Ei:s rapport är av okänd anledning inte helt korrekta för E.ON:s del (rapporten anger t.ex. att tariffen sänkts för vissa av E.ON:s kundkategorier, vilket inte stämmer). Slutsatsen att E.ON:s tariffhöjningar varit små och betydligt lägre än riksgenomsnittet är dock riktig.

av de berörda redovisningsenheternas intäktsramar. Ei:s påståenden om ekonomiska konsekvenser för kunder och nätföretag saknar bäring på E.ON.

Den av Ei i kammarrätten sökta ändringen av förvaltningsrättens dom skulle innebära att E.ON inte erhåller *skälig kostnadstäckning* och *rimlig kapitalavkastning* i enlighet med de krav på intäktsramar som anges i 5 kap. ellagen. Sökt ändring står därför enligt E.ON:s mening i strid med ellagen samt grundläggande rättsprinciper rörande proportionalitet, objektivitet och likabehandling (se härom närmare E.ON 2, punkterna 6 och 7).

När det gäller utvecklingen av E.ON:s grunder i dessa delar hänvisas till vad E.ON angett i förvaltningsrätten.

På sätt förvaltningsrätten funnit ska således inte övergångsmetoden tillämpas när E.ON:s intäktsram fastställs.

5. KALKYLRÄNTA

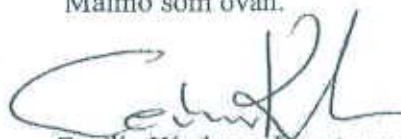
När det gäller kalkylräntan (WACC) vidhåller E.ON att något avdrag för räntefria skattekrediter inte ska göras. E.ON hänvisar till den omfattande utredning som förebringats i förvaltningsrätten i denna fråga. Förvaltningsrätten har gjort en riktig bedömning och dess domslut bör även i detta avseende stå fast.

6. ÖVRIGT

Mer än hälften av den tillsynsperiod (2012-2015) som Ei:s beslut om intäktsramar avser har i skrivande stund förflutit. Någon slutligt fastställd intäktsram föreligger ännu inte. Detta leder på flera sätt till förfång för E.ON:s och andra nätföretags verksamhet. Av uppenbara skäl finns därför ett behov av att detta mål handläggs så skyndsamt som möjligt.

Malmö som ovan.

Cecilia Kindgren-Bengtsson

Mikael Wärnsby

Madeleine Edqvist

Bilagor:

- K1: Svar på förfrågan (ONE Nordic AB)
- K2 (a)-(h): Exempel på fakturor från entreprenörer i elnätsverksamhet för REL 00571, 2006-2009 (i datumordning)

BILAGA K1

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

Ink 2014 -05- 1 5
Målnr 129-11
Aktbil 22

Till
E.ON Elnät Stockholm AB

SVAR PÅ FÖRFRÅGAN

E.ON Elnät Stockholm AB (Bolaget) har bitt oss uppskatta storleken av de s.k. arbetsomkostnadspålägg och materialomkostnadspålägg som ingår som delkostnader i de uppdrag hänförliga till anläggningsinvesteringar och underhållsverksamhet av elnät (anläggningar upp till och med 24 kV) som vi under åren 2006-2009 utfört på uppdrag av E.ON.

Omkostnadspåläggen enligt EBRs kostnadskataloger utgörs dels av ett pålägg för arbetsomkostnader uppgående till 152 % av grundkostnaden för arbete, dels av ett pålägg om 8 % av grundkostnaden för material.

Vi har gjort en översiktlig granskning av vissa av de avtal och fakturor som sammanhänger med sådana uppdrag för Bolaget som vi fakturerat under åren 2006-2009.

Vi kan mot denna bakgrund uttala oss enligt följande med anledning av er förfrågan.

- Under perioden 2006-2009 har omkostnadspåläggen inte specificerats i vår fakturering till Bolaget, bl.a. eftersom detta inte har krävts av uppdragsgivaren.
- Vi betraktar interna kalkyler rörande våra omkostnadspålägg för den aktuella perioden som en företagshemlighet och ser oss därför förhindrade att redovisa dessa i andra avseenden än vad som anges nedan.
- Våra omkostnadspålägg i förhållande till Bolaget utgår från EBRs kostnadskataloger. Vi uppskattar mot denna bakgrund att våra totala omkostnadspålägg under perioden 2006-2009 i genomsnitt inte understigit 152 % såvitt avser s.k. arbetsomkostnader respektive 8 % såvitt avser s.k. materialomkostnader.

Vårt uttalande baseras inte på en fullständig genomgång av fakturaunderlag för 2006-2009, redovisning eller övriga omständigheter hänförliga till frågeställningen, utan ska betraktas som en fackmannamässig uppskattning med anledning av Bolagets förfrågan.

Vi har informerats om att Bolaget på egen risk och eget ansvar kan komma att åberopa vårt uttalande i pågående rättslig prövning om intäktsramar för elnätsverksamhet.

Med vänlig hälsning

ONE Nordic AB
Affärsområde Service

Joakim Johansson
Affärsområdeschef

BILAGA K2

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

Ink 2014 -05- 1 5

Målnr 129-11

Aktbil 23

Arkiverad Faktura Vnr MM400002520 Fnr 6603626 Lev One Nordic AB Plusgiro 49606817

0

649012

FAKTURA

E.ON ELNÄT SVERIGE AB

AOnr: 03750100 / 401

831 88 ÖSTERSUND

Ordernr: 4202809

ER REF: Tomas Lindgren
VÅR REF: Johnny Lundberg

ARBETETS OMFATTNING:
Best nr: 4500034147. Ramsö E4.

Delfaktura beredning				
10% av 931 200:-	1,0	93 120,00		93 120,00
Summa exkl. Moms				93 120,00
Moms 25.00% på		93 120,00 =	23 280,00	

Dröjsmåtsränta debiteras med 18 %

Registrerad för F-skatt

SENASTE BETALNINGSDAG	Kundnr	Datum	FAKTURA NR	ATT BETALA
2006-04-21	421065	2006-03-22	6603626	116 400,00

ANGES ALLTID

Ev. anmärkningar mot denna faktura skall göras inom 15 dagar från fakturadatum
Fakturanummer anges vid betalning

Plusgiro: 4960681-7

Bankgiro: 5881-6943

ES ELEKTROSANDBERG AB
ES RESURSER
BOX 1134
701 11 ÖREBRO

Telefon: 0771-330033
Orgnr: 556075-7287
VATNR: SE556075728701
Säte: Malmö

Arkiverad Faktura Vnr MM400010974 Fnr 6615120 Lev One Nordic AB Plusgiro 49606817

746687

FAKTURA

E.ON ELNÄT SVERIGE AB

AOnr: 03750100 / 401
Ordernr: 4216312

831 88 ÖSTERSUND

BEST AV: Tomas Lindgren
ER REF: Johnny Lundberg
VÅR REF: Håkan Segerstedt

ARBETETS OMFATTNING:
Best nr: 4500034147, Ramsö E4.

Delfaktura 75% av 931 200 kr	1,0	698 400,00	698 400,00
Summa exkl. Moms			698 400,00
Moms 25.00%	på	698 400,00 =	174 600,00

Dröjsmålsränta debiteras med 18 %

Registrerad för F-skatt

SENASTE BETALNINGSDAG	Kundnr	Datum	FAKTURA NR	ATT BETALA
2006-11-09	421065	2006-10-10	6615120	873 000,00

ANGES ALLTID

Ev. anmärkningar mot denna faktura skall göras inom 15 dagar från fakturadatum
Fakturanummer anges vid betalning

Plusgiro: 4960681-7
Bankgiro: 5881-6943

ES ELEKTROSANDBERG AB
ES RESURSER
BÖX 1134
701 11 ÖREBRO

Telefon: 0771-330033
Orgnr: 558075-7287
VATNR: SE556075728701
Säte: Malmö

Arkiverad Faktura Vnr MM400016037 Fnr 6646588 Lev One Nordic AB Plusgiro 49606817

935262

FAKTURA

E.ON ELNÄT SVERIGE AB

AOnr: 03750100 / 401
Ordernr: 4251657

831 86 ÖSTERSUND

BEST AV: Tomas Lindgren
ER REF: Johnny Lundberg
VÅR REF: Håkan Segerstedt

ARBETETS OMFATTNING:
Best nr: 4500034147. Ramsö E4.

Slutfaktura 15% av 931 200 kr	1,0	139 680,00	139 680,00
Summa exkl. Moms			139 680,00
Moms 25.00%	på	139 680,00 =	34 920,00

Dröjsmålsränta debiteras med 18 %

Registrerad för F-skatt

SENASTE BETALNINGSDAG	Kundnr	Datum	FAKTURA NR	ATT BETALA
2007-11-01	421065	2007-10-02	6646588	174 600,00

ANGES ALLTID

Ev. anmärkningar mot denna faktura skall göras inom 15 dagar från fakturadatum
Fakturanummer anges vid betalning

Plusgiro: 4960681-7
Bankgiro: 5881-6943

ES ELEKTROSANDBERG AB
ES TEKNIK & MONTAGE
BOX 1134
701 11 ÖREBRO

Telefon: 0771-330033
Orgnr: 556075-7287
VATNR: SE556075728701
Säte: Malmö

Arkiverad Faktura Vnr MM400005414 Fnr CD3646771 Lev ELTEL NETWORKS Infranet AB Plusgiro 2793396

Er referens
Johnny Lundberg

1035666

Faktura

Fakturanummer CD3646771
Fakturadatum 2008-03-25
Kund ID 1738
Vår referens Gunnar Noring 023-755104
Fakturaadress
E.ON Elnät Sverige AB

Betalningsvillkor 30 Dagar netto
Förfallodatum 2008-04-24
Valuta SEK
Vid betalning efter förfallodag, dchitens dröjsmåttarna enligt rättslagen

831 88 ÖSTERSUND
SVERIGE

Ref: Jonny Lundberg
Refnr: 4500066234
Delfaktura 60%

Referens	4500066234	Såld kvantitet	Enhet	Pris per enhet	Rabatt	Belopp
100.90.2	Delfaktura 60%	1,00st		1 653 420,00	0,00	1 653 420,00

Belopp	1 653 420,00
Moms, 25 %	413 355,00
Moms	413 355,00
Avrundning	0,00
Belopp att betala	2 066 775,00

Besöksadress
ELTEL Networks Infranet AB
Planbillsvägen 42
Bromma

SVERIGE

Postadress
ELTEL Networks Infranet AB
Box 567

291 25 Kristianstad
SVERIGE

Telefon
08-58537600

Bankgiro
5988-2340

Plusgiro
279339-6

Moms-nr
SE596355107301
Jonelhar F-skattebevis

Arkiverad Faktura Vnr MM40006270 Fnr CD3647559 Lev ELTEL NETWORKS Infranet AB Plusgiro 2793396

Er referens
Johnny Lundberg

6
1045033

Faktura

Fakturanummer: CD3647559
Fakturadatum: 2008-04-10
Kund ID: 1738
Vår referens: Gunnar Noring 023-755104
Fakturaadress: E.ON Elnät Sverige AB

Betalningsvillkor: 30 Dagar netto
Förfallodatum: 2008-05-10
Valuta: SEK
Vid betalning efter förfallodag, debiteras dröjsmålsränta enligt rättslagen

831 88 ÖSTERSUND
SVERIGE

Ref: Johnny Lundberg
Refnr: 4500066234
Utfört arbete: 622008MARU-H-F0117 Äpplerö- Husarö Sjöb MSP

Referens	4500066234	Såld kvantitet	Enhet	Pris per enhet	Rabatt	Belopp
Artikelnummer	Beskrivning					
100.90.2	Delfaktura 25%	1,00st		688 925,00	0,00	688 925,00

Belopp	688 925,00
Moms, 25%	172 231,25
Moms	172 231,25
Avrundning	-0,25
Belopp att betala	861 156,00

Beställadress
ELTEL Networks Infranet AB
Mariehällsvägen 43
Bromma
SVERIGE

Postadress
ELTEL Networks Infranet AB
Box 567
291 25 Kristianstad
SVERIGE

Telefon
08-58537600

Bankgiro
5988-2340

Plusgiro
279339-6

Momsnr
SE55655107301
Innehar P-skattbevis

Arkiverad Faktura Vnr MM400011456 Fnr CD3650261 Lev ELTEL NETWORKS Infranet AB Plusgiro 2793396

Er referens
Johnny Lundberg

0 1086841

Faktura

Fakturanummer CD3650261
Fakturadatum 2008-06-17
Kund ID 1738
Vår referens Gunnar Norring 023-755104
Fakturaadress
E.ON Elnät Sverige AB

Betalningsvillkor 30 Dagar netto
Förfalldatum 2008-07-17
Valuta SEK
831 88 ÖSTERSUND
SVERIGE
Vid betalning efter förfalldag, debiteras dröjsmåttarna enligt ritretlagen

Ref: Johnny Lundberg
Refnr: 4500066234
Äppelö-Husarö Sjöök MSP
Slutfaktura

Referens	Artikelnummer	Beskrivning	Såld kvantitet	Enhet	Pris per enhet	Rabatt	Belopp
4500066234	100.90.2	Slutfaktura	1,00	st	413 355,00	0,00	413 355,00

Belopp	413 355,00
Moms, 25%	103 338,75
Moms	103 338,75
Avrundning	0,25
Belopp att betala	516 694,00

Resitadress ELTEL Networks Infranet AB
Mariehällsvägen 42
Bromma
SVERIGE

Postadress ELTEL Networks Infranet AB
Box 567
291 25 Klissared
SVERIGE

Telefon 08-58537600

Bankgiro 3988-7340

Plusgiro 279339-6

Stamps nr SE556555107301
Innehar Pakettbevis

e-on | ES

00
421065
6710283
00

E.ON ELNÄT SVERIGE AB

831 88 ÖSTERSUND

E.ON ES Sverige AB
TEKNIK
BOX 119A
701 11 ÖREBRO

FAKTURA

Er ref: Lars-Åke Sjöström
Vår ref: Tony Rundqvist

Anges alltid
Kundnr
421065
Faktura nr
6710283

Arbetets omfattning:
Best nr: 4500103843. Order nr 636528.
KUNG-H-FA012, Ny korsning med jämvägen
(IB-Nr: 305651).

Datum
2009-10-07
Senaste betalningsdag
2009-11-06
AÖnr:
36179600
Ordernr:
3126750

Beteckning	Antal	Pris	Belopp
Delfaktura 85 % av 575 700 kr	1,0	489 345,00	489 345,00
Summa exkl. Moms			489 345,00
Moms 25,00% på 489 345,00			122 336,00
Att betala		SEK	611 681,00

Fakturanummer anges vid betalning
Registrerad för F-skatt
Dröjsmålsränta debiteras med 18 %
Ev. anmärkningar mot denna faktura skall göras inom 15 dagar från fakturadatum

|||

Plusgiro:
4960681-7
Bankgiro:
5881-6943
Telefon:
0771-330033
Orgnr:
556075-7287
Vattnr:
SE556075728701
SÄllnr:
Malmö

Arkiverad Faktura Vnr MM400020596 Fnr 6715649 Lev. Ori. Nordic AB Bankgiro 58816943

E.ON ELNÄT SVERIGE AB

831 88 ÖSTERSUND

E.ON ES Sverige AB
TEKNIK
BOX 1134
701 11 ÖREBRO

FAKTURA

Er ref: Lars-Åke Sjöström
Vår ref: Tony Rundqvist

Arbetets omfattning:
Best nr: 4500103843. Order nr 636528.
KUNG-H-FA012, Ny korsning med järnvägen
(IB-Nr: 305651).

Anges alltid
Kundnr:
421065
Faktura nr
6715649

Datum
2009-12-02
Senaste betalningsdag
2010-01-04
AOnr:
36179600
Ordernr:
3133263

Beteckning	Antal	Pris	Belopp
Slutfaktura 15 % av 575 700 kr	1,0	86 355,00	86 355,00
Summa exkl. Moms			86 355,00
Moms 25.00% på 86 355,00			21 588,00
Att betala		SEK	107 943,00

Plusgiro:
4960681-7
Bankgiro:
5881-6943
Telefon:
0771-330033
Orgnr:
556075-7287
Vatnr:
SE556075728701
Säte:
Malmö

Fakturanummer anges vid betalning
Registrerad för F-skatt
Dröjsmålsränta debiteras med 18 %
Ev. anmärkningar mot denna faktura skall göras inom 15 dagar från fakturadatum